

فصلنامه دانش انتظامی سمنان ، دوره یازدهم ، شماره چهل و یکم ، پاییز ۱۴۰۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۷/۱۳

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۸/۱۹

صفحات: ۱۷۷ - ۱۴۱

بررسی میزان مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی

(مورد مطالعه: شهروندان شهر سمنان)

نویسندگان:

محسن عین علی^۱، سیدعباس ابراهیمی^{۲*}

چکیده

در سال‌های اخیر اهتمام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی به مقوله مشارکت مردمی در امنیت افزایش یافته است. بی‌گمان برای استمرار و توفیق طرح‌ها و ماموریت‌های این نهاد، به همیاری و مشارکت شهروندان نیاز است. مطالعه حاضر در پی دستیابی به موانع، عوامل مؤثر، راهکار و پیامدهای مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی در شهر سمنان می‌باشد. پژوهش حاضر اکتشافی (به دنبال ساخت مفاهیم، الگوها و چارچوب‌ها) است. از نظر جهت‌گیری، بنیادی، از لحاظ فلسفه پژوهش، تفسیری و راهبرد اصلی آن نیز تحلیل مضمون می‌باشد. پژوهش حاضر مبتنی بر رویکرد آمیخته (کیفی و کمی) و با تلفیق دو روش تحلیل مضمون و روش مدلسازی معادلات ساختاری صورت گرفته است. جامعه آماری در بخش کیفی کلیه متخصصان و صاحب‌نظران حوزه نظم و امنیت می‌باشد که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفدار یا قضاوتی، ۱۷ نفر و در بخش کمی که کلیه شهروندان بالای ۱۸ سال بودند، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و فرمول کوکران ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با تحلیل تم انجام شده و پس از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها و کدگذاری باز و محوری متن مصاحبه‌ها، ۳۷ تم اصلی به عنوان موانع، ۲۸ تم به عنوان عوامل مؤثر، ۲۲ تم به عنوان راهکار و ۲۰ تم به عنوان پیامدها و نتایج مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی در شهر سمنان شناسایی شدند.

کلیدواژه‌ها: مشارکت، توسعه نظم و امنیت، نیروی انتظامی، شهروندان سمنان

^۱ : دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اداری، دانشگاه سمنان، سمنان -
m_eynali@semnan.ac.ir

^۲ : استادیار، گروه مدیریت دولتی، دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اداری، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران -
a.ebrahimi@semnan.ac.ir

مقدمه و بیان مسئله

تحول مفهوم امنیت در ساحت نظری و عملی، لزوم تحول و حرکت سازمان پلیس و نیز شیوه‌های تخصصی-حرفه‌ای و انفعالی به سوی رهیافت فعالانه را که از شاخص‌های آن حضور محسوس تعامل محور و در دسترس بودن است، ایجاب کرده است. پلیس اجتماع محور اساساً ترتیبات همکاری پلیس با اجتماع از طریق بازسازی سازمان‌های پلیس و تغییر فعالیت‌های عمل (روش کاری) روزمره افسران پلیس است. در این روش، پلیس جامعه‌محور می‌تواند به لحاظ ماهوی، مبنای فلسفی و راهبرد سازمانی قرار گیرد (ماری و جری^۱، ۲۰۱۸). پلیس مشارکت‌محور را می‌توان رویکرد جدید پلیس دانست که مجموعه‌ای از برنامه‌های معطوف به تقویت تعاملات اجتماعی پلیس و پروژه‌های اجتماعی را از طرق گوناگون همچون تشکیل انجمن‌های مشورتی محله‌ای و با تأکید بر حل مسأله از طریق گفتگو در بر می‌گیرد. بدین ترتیب، پلیس مشارکت‌محور وظایف دیگری چون کاهش احساس ناامنی، کاهش تعداد شکایات علیه خود و افزایش اطلاعات عمومی در خصوص شیوه‌های پیشگیری از جرایم را از طریق جلب مشارکت شهروندان بر عهده گرفته است که موجب افزایش رضایت مردم و ارتقای میزان اعتماد عمومی به پلیس و در نهایت ایجاد احساس امنیت خواهد شد. بطور کلی ویژگی مهم پلیس جامعه‌محور ایجاد تعامل نزدیک و پر کردن شکاف بین شهروندان و پلیس است (احمدی و همکاران، ۱۳۹۶). پلیس به تنهایی نمی‌تواند جامعه‌ای مطمئن و سالم ایجاد کند، در صورت موفقیت نیز این نوع امنیت و نظم بسیار پرهزینه و در عین حال ناپایدار است. پلیس و جامعه با شکل دادن به فعالیت‌های محلی داوطلبانه می‌توانند به پیشگیری از تخلفات، کاهش جرم و ایجاد امنیت کمک کنند و در این نقش پلیس و شهروندان در حکم دستیارانی برای یکدیگر تلقی می‌گردند. شرط اجرای مشارکت بر اساس پیش‌شرط هر جامعه متفاوت است اما باید به سمت برنامه‌های اجتماعی واقعی گام بردارند. علاوه بر اراده سیاسی دولت‌ها و ابزارهای قانونی، باید نهادهای اجتماعی در جهت افزایش مشارکت و کاهش جرم و ارتقاء امنیت وجود داشته باشد (کولین^۲، ۲۰۰۸).

^۱ Marie & Jerry

^۲ colvin

امروزه پلیس به عنوان یکی از ارکان مهم جامعه و حکومت است که برقراری نظم و امنیت در جامعه را به عهده دارد و برای ایفای نقش مهم و حساس خود به همکاری و مشارکت مردمی نیاز دارد (نیازی و همکاران، ۱۳۹۲). مشارکت از دیرباز یکی از ابزارهای مهم زندگی انسان‌ها بوده و پدیده جدیدی محسوب نمی‌شود و می‌توان آن را با مفاهیمی نظیر همکاری، مساعدت و یاریگری مرتبط دانست. مشارکت، فعالیت داوطلبانه افراد برای تغییر خودخواسته، بهبود خود، زندگی، محیط و نهایتاً افزایش توانایی و عمل برای پاسخ به طرح‌ها و برنامه‌های توسعه است (مرادی‌پردنجانی و مطلبی، ۱۳۹۳). موضوع نظم و امنیت عمومی و مشارکت با پلیس در جوامع امروزی اهمیت ویژه‌ای دارد. امروزه با گسترش جوامع و درهم‌تنیده‌تر شدن آن‌ها، شرایط تأمین و برطرف کردن نیازها نیز شکلی پیچیده‌تر به خود گرفته است. شناخت و کنترل نظم و امنیت عمومی در جوامع مستلزم نگاه دقیق و همه‌جانبه‌ای است تا از طریق آن، بتوان ابعاد گوناگون امنیت را درک و ارتباط‌های پنهان میان آن ابعاد در سطوح مختلف را کشف کرد (معروفی و همکاران، ۱۳۹۷). کارگزاران امنیت بهتر است به این نکته توجه داشته باشند که امنیت بایستی به تعداد جمعیت یک جامعه قابل تقسیم باشد. اگر فقط نیروی انتظامی بخواهد امنیت را ایجاد کند، قطعاً موفقیت‌چندانی حاصل نخواهد شد؛ از این‌رو عموم مردم باید در تولید امنیت نقش داشته باشند (عبدی و کاشف، ۱۳۹۴).

در کشور ایران نیز توجه به اصول پلیس جامعه‌محور پس از ادغام نیروهای سه گانه انتظامی سابق (شهربانی، ژاندارمری و کمیته انقلاب اسلامی) و تشکیل نیروی انتظامی در سال ۱۳۷۰ به صورت تدریجی آغاز شد، به گونه‌ای که در سال ۱۳۷۸ عملاً تغییرات اساسی را در ساختار تشکیلات پلیس موجب شد. اصول جامعه‌محوری پلیس و تکیه بر نیروهای مردمی، بهره‌گیری از مشارکت عمومی در برقراری نظم و امنیت اجتماعی، ارائه آموزش همگانی به مردم و اطلاع‌رسانی مستمر و ... موجب شد نیروی انتظامی ساختار جدیدی را طراحی و پلیس‌های تخصصی را به تدریج ساماندهی نماید. معاونت اجتماعی ناجا دقیقاً با این نگرش در جهت تحقق بند ۱۸ از ماده ۴ قانون ناجا از سال ۱۳۷۸ شکل گرفت تا بتواند زمینه شکل‌گیری اهداف اجتماعی پلیس را فراهم آورد. از سال ۱۳۸۵ نیز برای بسط اقدامات اجتماعی در کلیه سطوح فعالیت‌های پلیس، رده‌های اجتماعی در کلیه پلیس‌های تخصصی و مأموریتی ناجا شکل گرفته‌اند تا بازوان قدرتمندی برای تشکیلات پلیس جهت برقراری و ایجاد ارتباط با جامعه باشند (بیات و همکاران، ۱۳۸۷). یکی از دغدغه‌های

همیشگی دولت‌ها، مسئله تأمین امنیت است و دولت‌ها همواره در حوزه امنیت، هزینه‌های سرسام‌آوری را متحمل می‌شوند (چوی و همکاران^۱، ۲۰۱۷). بیشتر متفکران بر این باورند که اگرچه تأمین امنیت وظیفه دولت‌هاست، اما با توجه به تحولات سده‌های اخیر، تأمین امنیت جز با مشارکت و همراهی شهروندان هدفی واهی قلمداد می‌شود (آرینگتون^۲، ۲۰۰۶). هر چقدر جامعه‌ای از نظم فاصله بگیرد، در واقع دچار گونه‌ای بیماری یا اختلال شده است که باید در سریع‌ترین زمان ممکن، تحت درمان قرار بگیرد. در غیر اینصورت جامعه درگیر هرجومرج شده و کارکرد خود را از دست می‌دهد (استون و رایکیم^۳، ۲۰۱۲). یکی از وظایف ناجا برقراری نظم و امنیت و آرامش در جامعه برای مردم می‌باشد و این مهم در شرایط فعلی جامعه با مشارکت آحاد مردم بهتر و سریع‌تر به نتیجه می‌رسد. مشارکت به عنوان حساس‌سازی مردم و در نهایت افزایش پذیرش و توانایی آنان برای پاسخگویی به برنامه‌های توسعه از طریق درگیر کردن آنان در تصمیم‌گیری، اجرا و ارزشیابی برنامه‌ها بر اساس تلاش‌های سازمان‌یافته تعریف می‌شود (احمدی و همکاران، ۱۳۹۶). در سیاست‌های مشارکتی توسعه، مسئولیت برنامه‌ریزی، اجرا، نگهداری و نظارت بر برنامه‌ها بر عهده خود مردم است و فرصت ایجاد مشارکت و توانمندسازی برای مردم و توسعه توسط مردم و نه برای مردم، فراهم می‌شود. از این منظر، توسعه مشارکتی از پایدارترین اشکال توسعه به شمار می‌رود تا جاییکه بسیاری از برنامه‌ریزان بر این باورند که توسعه فراگیر و پایدار بدون ارتباط با مردم معنایی ندارد و تحقق آن بدون شکل‌گیری نهادی برخاسته از مردم و همراهی و همیاری با آنان در مراحل مختلف میسر نخواهد بود. ایران کشوری است که ترکیبات مختلف مذهبی، قومی و ... در نقاط مختلف آن همزیستی مسالمت‌آمیز دارند. چنانچه این تنوع گسترده به درستی مدیریت نشود و از ظرفیت مشارکتی مردم در جهت توسعه نظم و امنیت عمومی بهره گرفته نشود، می‌تواند منجر به شکل‌گیری منازعات قومی، مذهبی و ... گردد و نظم و امنیت کشور را مخدوش کند. با توجه به مطالب بیان شده، در این پژوهش تلاش می‌شود به این سوال پاسخ داده شود که مضامین مرتبط با مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی کدامند؟

^۱ Choi et al

^۲ Arrington

^۳ Easton & Ryckeghem

مروری بر پیشینه نظری پژوهش

احساس امنیت اجتماعی

امنیت به معنای رهایی از ترس و تهدید، یکی از نیازهای اساسی انسان در دوره‌های مختلف زندگی است (بالایی، ۱۳۹۶). در ادبیات شهرسازی مفهوم امنیت به معنی امنیت شهری و امنیت در محیط شهر مطرح است و به عنوان یکی از مسائل مهم در مباحث و اصطلاحات شهری به حساب می‌آیند. نیاز به امنیت در شهرها، بازتاب‌های فضایی و کالبدی را به عنوان یک اصل مهم و حیاتی به همراه داشته است. بنابراین، برقراری امنیت در ساختار شهری و برخورداری شهروندان از احساس امنیت، اهمیت فزاینده‌ای دارد. نظم و امنیت از نیازهای اولیه و حیاتی مهم شهروندان در شهر است، در واقع اساس زندگی شهری بر این دو محور قرار دارد. برخی از فضاهای شهری هستند که زمینه را برای برهم خوردن نظم و امنیت فراهم می‌کنند. فضا و جرم رابطه‌ای نزدیک با هم دارند. بنابراین شناخت این فضاها و تأثیر آن در کاهش امنیت و برهم خوردن نظم شهری از نکات بسیار مهمی است که طراحان و برنامه‌ریزان شهری باید به آنها توجه ویژه‌ای داشته باشند (بلوبایو و هونک، ۲۰۰۵). در کنار مفهوم امنیت، احساس امنیت مطرح است که آن را واکنش عاطفی به جرایم خشونت بار اجتماعی و آسیب‌های فیزیکی و یا طیفی از واکنش‌های عاطفی و عملی به جرم و بی‌نظمی که افراد یا اجتماع با آن مواجه‌اند تعریف می‌کنند (گرت، ۲۰۱۶). در عصر حاضر، محیط‌های نامطلوب شهری مشکلات بسیاری را برای شهروندان ایجاد کرده و در رشد آسیب‌های اجتماعی مؤثر هستند. با گسترش این آسیب‌ها، امنیت، رنگ می‌بازد و بر میزان جرم افزوده می‌شود؛ مردم در کنش‌های اجتماعی محتاطانه عمل می‌کنند و با هر اتفاقی، ترس و دلهره آن‌ها دو چندان می‌شود و در نتیجه احساس ناامنی می‌کنند (دی و همکاران، ۲۰۱۵).

نهاد نیروی انتظامی یکی از نهادهای مهم و محوری در سطح جامعه تلقی می‌شود. این نهاد به عنوان مجری قواعد و برقرارکننده‌ی نظم و امنیت اجتماعی بوده و پیوسته در ارتباط و تعامل با مردم است. تعامل بین نیروهای پلیس و افراد جامعه نیاز به اعتماد متقابل را دو چندان می‌سازد (آدینه‌وند و فتحی، ۱۳۹۴). امنیت اجتماعی به حفظ ویژگی‌هایی اشاره دارد که بر اساس آن، افراد خود را به عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می‌کنند

(بوزان^۱، ۱۹۸۸). احساس امنیت موضوعی است روان‌شناختی، وقتی انسان با شنیدن خبری در زمینه‌های گوناگون و با مشاهده رفتار یا اتفاقی که مستقیم یا غیر مستقیم با تعلقات و منافع مادی و معنوی وی در تضاد بوده و به نوعی خاطر جمعی، اطمینان ایمنی، آسودگی و آرامش قلبی او را تحت تأثیر قرار داده و ذهن او را درگیر کرده روبرو می‌شود، در چنین شرایطی احساس ناامنی به او دست خواهد داد (تاجبخش و همکاران، ۱۳۹۲). احساس امنیت را ذهنیت اجتماعی فرد نسبت به نبود دغدغه قابل توجه در برآوردن نیازها در محلی که وی در آن زندگی می‌کند تعریف می‌کنند. عوامل و عناصر مختلفی بر وجود یا عدم احساس امنیت در میان اعضای یک جامعه مؤثرند. از آنجایی که حصول امنیت در سطح ذهنی باید در ارتباط افراد با یکدیگر و نهادهای موجود در جامعه صورت پذیرد، می‌توان ادعان داشت که از یک سو اعتماد و اطمینان افراد برای برقراری روابط و تعاملات اجتماعی و از سوی دیگر میزان مشارکت‌شان در سطوح مختلف، می‌تواند بر میزان احساس امنیت اجتماعی تأثیرگذار باشد؛ همان گونه که واژه‌ی اجتماعی چنین معنایی را در خود نمایان می‌سازد. زمانی که فضای اعتماد فراهم باشد، به صورت بالقوه همکاری بین گروه‌های اجتماعی را امکان‌پذیر می‌سازد و وجود چنین شرایطی (همکاری و مشارکت گروه‌ها و اعتماد بین آن‌ها) باعث می‌شود که منافع جمعی و همگانی چون امنیت اجتماعی، فراهم شده و هزینه‌های نظارت و کنترل نهادهای رسمی جامعه، مانند نیروی انتظامی نیز کاهش یابد. با این حال، نوع عملکرد و میزان موفقیت نیروهای پلیس در انجام وظایف و تکالیف محوله نیز بر میزان وجود احساس امنیت مؤثر است (الماسی، ۱۳۹۵). احساس عدم امنیت مانعی جدی در برابر فعالیت‌های اجتماعی شهروندان به ویژه در مکان‌های خاص خواهد شد که خود از یک سو موجب تداوم و تشدید ناهنجاری‌های اجتماعی می‌گردد.

مفهوم احساس امنیت یکی از مولفه‌های کیفیت زندگی در شهرها است و آسیب‌های اجتماعی از مهم‌ترین پیامدهای ناامنی به شمار می‌روند. امروزه با توجه به رواج ناامنی‌های اجتماعی در شهرها، مطالعه موضوع امنیت اجتماعی و عوامل مرتبط با آن ضرورت یافته است. امنیت پایدار اگرچه تعریفی واحد و مشخص از این مفهوم ارائه نشده است، می‌توان متناسب با دیدگاه‌های مختلف، تعاریفی متفاوت برای امنیت پایدار یافت. برخی امنیت پایدار را ترکیب امنیت ملی و امنیت انسانی و برخی آن را توسعه اقتصادی جهان دانسته اند و عده

۱. Buzan

ای نیز امنیت پایدار را توجه به توسعه بین‌المللی، رفاه بیشتر و حفاظت از غیرنظامیان فرض کرده‌اند (کرامتی و ملتفت، ۱۳۸۶). بررسی‌ها امنیت پایدار را امنیت ملی به علاوه امنیت انسانی می‌داند و برای استقرار امنیت پایدار نه تنها باید به امنیت دولت‌های ملی تمرکز کرد و حفظ تمامیت ارضی، استقلال و امنیت داخل آن را مدنظر قرارداد، بلکه باید به امنیت انسانی هم توجه کرد که امنیت افراد و اعضای جامعه است. در این دیدگاه گرچه امنیت ملی و امنیت انسانی باهم سازگارند، درعین حال از یکدیگر متمایزند (محمدی، ۱۳۹۷). برقراری و ایجاد محیطی امن و باثبات از جمله دغدغه‌ای هر حکومتی تلقی می‌شود و امنیت ملی هر کشوری جدا از امنیت اجتماعی آن نیست؛ از این‌رو داشتن یک جامعه باثبات از مهم‌ترین وظایف دولت بوده است؛ اما شکل‌گیری یک جامعه ایمن تنها از وظایف دولت نیست بلکه مشارکت مردم در شکل‌گیری یک محیط امن نقش به‌سزایی دارد (چای^۱ و همکاران، ۲۰۱۴).

امنیت همیشه یکی از مسائل اساسی و حیاتی بشر بوده و مباحث علمی زیادی را به خود اختصاص داده است؛ اما احساس امنیت مهم‌تر از وجود امنیت است. در مجموع امنیت در جامعه زمانی حاصل می‌شود که گروه‌ها و خرده فرهنگ‌ها بتوانند در تعامل با یکدیگر، خواسته‌ها و ارزش‌های خود را به راحتی مطرح کنند. در این رویکرد، احساس امنیت یک گروه خاص درون جامعه با سطح کلان پیوند دارند؛ بنابراین احساس امنیت زمانی مطرح خواهد بود که نیروی بالقوه یا بالفعلی هویت افراد را در جامعه تهدید کند. این دیدگاه اعتقاد دارد رفتارهای انحرافی نتیجه‌ی فشارهایی است که بعضی از مردم را به کج روی و بروز ناامنی وادار می‌کند. تأثیر شرایط محیطی بر ابعاد احساس امنیت یعنی امنیت جانی، مالی و غیره یکسان و یک جهت نیست. در این زمینه، مرتون استدلال می‌کند که ساکنان مناطق محروم اغلب به دلیل نوع تربیت، یادگیری و تجربه‌ی زیاد ناکامی، رفتارهای خشونت‌آمیز بیشتری از خود نشان می‌دهند. امروزه با تحولاتی که تقریباً به صورت مشترک در تمامی جهان رخ داده است، مشارکت مردم در تمامی عرصه‌های حکومتی ضروری شده و در نتیجه مشارکت مردم در نظم و امنیت جایگاه والاتری یافته است، بنابراین هرچند ایجاد نظم و امنیت فلسفه وجودی پلیس را تشکیل می‌دهد، اما به نظر می‌رسد که پلیس با مشارکت جدی و فعال مردم می‌تواند به این مهم دست یابد، زیرا ایجاد نظم و امنیت، وظیفه کلیه

افراد جامعه است که پلیس انحصار اعمال آن را در اختیار دارد و می‌تواند با روش‌های مطلوب به آن برسد (ترپسترا^۱، ۲۰۰۸).

مشارکت عمومی در این حوزه به معنای افزایش نقش شهروندان در یکی از مهمترین ساختارهای نظام سیاسی، یعنی کار نظم بخشی است، مشارکت مردم در اجرای مهمترین وظیفه نیروی انتظامی یعنی برقراری نظم و امنیت دارای فوایدی از قبیل تبدیل فرهنگ سیاسی تابعیت، آمریت در پلیس و شهروندان به فرهنگ مشارکتی و مدیریتی، رضایت مردمی به عنوان مهمترین منبع مشروعیت بخش عملکردهای انتظامی و افزایش اقتدار پلیس، ارتقای احساس امنیت در آحاد جامعه (امنیتی که خود در حفظ آن نقش دارند)، استفاده از توان گسترده جامعه در برقراری نظم و امنیت است. پلیس مشارکتی سعی دارد کلیه منابع و امکانات موجود در جامعه را کنار هم قرار دهد و با جلب مشارکت و حمایت افراد جامعه، برای حل مشکلات و کاهش جرایم و آسیب‌ها در سطح اجتماع اقدام کند. فعالیت‌های شهروندان در قبال پلیس را می‌توان به دو نوع، مشارکت جویانه (شهروند مشارکت جو) و پیرو منشا نه تقسیم کرد. فعالیت‌های پیرو منشا نه عبارت است از اطاعت منفعلانه از قوانین و مقررات و اوامر و نواهی پلیس. این فعالیت با الگوی پلیس سیاسی (- پلیس حکومت محور) منطبق است. در حکومت‌های مردمی به دلیل مشروعیت داشتن، پلیس از حمایت مردمی برخوردار است و می‌تواند با اقتدار وظیفه خود را در برقراری نظم و امنیت و اعمال قوه قهریه اجرا کند (ایروانی، ۱۳۹۸).

مشارکت

مشارکت از نظر لغوی به معنی شرکت کردن است. مشارکت، نوعی رفتار با مردم است که آنان را قادر می‌سازد تا بر حوادث مؤثر بر زندگی‌شان تأثیر قاطع بگذارند، به همین خاطر باید از آزادی کامل و از جمله حق اظهار نظر برخوردار باشند و دارای اهمیت و ارزش تلقی شوند. مشارکت مورد مشورت قرار گرفتن قبل از تصمیم را گویند به نحوی که اظهار نظر شخصی و اعمال مراقبت در جریان اجرایی این تصمیم و تحول نتایج آن امکان داشته باشد. از منظر اجتماعی مشارکت نوعی فرآیند تعامل چندسویه است. مشارکت مداخله و نظارت مردم و قابلیت سیاسی اجتماعی نظام را در دستیابی به توسعه، همراه با عدالت اجتماعی بیشتر، بالا

^۱ Terpstra

خواهد برد. مشارکت کردن به معنای سهمی در چیزی یافتن و از آن سود بردن یا در گروهی شرکت جستن و بنابراین با آن همکاری داشتن است. مشارکت اجتماعی یکی از مهمترین ابعاد توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در جامعه است. در واقع برخی مشکلات ساختاری و عملکردی برنامه های توسعه ناشی از نارسایی‌هایی است که در این حوزه وجود دارد (احمدی و همکاران، ۲۰۱۷).

یکی از جدیدترین عرصه‌های بروز مشارکت، مشارکت در ارتقای نظم و امنیت جامعه است. این نوع مشارکت با بروز مسائل و معضلات فرهنگی و اجتماعی جامعه، طرح راه حل- های رفع معضلات و افزایش آگاهی نسبت به آن‌ها اهمیتی دو چندان یافته است (خورشیدوند، ۱۳۸۹). باید توجه داشت در اجرای این مأموریت، ارتقای نظم و امنیت، دستگاه‌های امنیتی کشور هر قدر هم که توان علمی، نیروی انسانی و تجهیزاتشان را بهبود دهند اما به تنهایی قادر به تأمین نظم و امنیت نبوده و تنها راه، مشارکت مردمی است. مشارکت اعضای بسیج و استفاده از ظرفیت‌های خوب آنان به ارتقای نظم و امنیت جامعه کمک خواهد کرد. در سال‌های گذشته مشارکت در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی در سطوح پایین و ابتدایی صورت می‌پذیرفت و این امر موجبات نارضایتی عمومی را از عملکرد دستگاه- های امنیتی کشور در پی داشته است. لذا به منظور رفع این مشکل و فراهم نمودن بسترهای جلب مشارکت عمومی تمهیداتی به عمل آمد که امکان جلب مشارکت عمومی را بیش از پیش فراهم نموده است. بنابراین مشارکت در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی در جامعه یکی از اهداف دستگاه‌های امنیتی کشور است که باید برنامه‌ریزی مناسبی برای آن انجام شود. از آنجایی که بسیج ماهیتی فرهنگی و اجتماعی دارد، از آن می‌توان به یک قدرت ملی یاد کرده و در واقع، یک بازشناسی تاریخی ملی و بازسازی فرهنگی دینی و غیرت و عزم ملی به شمار می‌آید که محصول آن همان توسعه امنیت خواهد بود. استراتژی بسیج، ایجاد نظم و امنیت اجتماعی و تاکتیک فرهنگی بسیج، ایثار و از خود گذشتگی برای حفظ امنیت است و باید با این دو ویژگی به فرهنگ‌سازی ادامه حیات دهد. درباره موضوع مشارکت و عوامل مؤثر بر آن، نظریات متعددی ارائه شده است. فیش باین آیزن احساس مسئولیت‌پذیری و تعهد، اعتماد متقابل، سابقه مشارکتی، رضایت از خدمات و عملکرد و احساس تعلق، احساس مسئولیت- پذیری و تعهد و احساس تعلق و نیز رضایت از خدمات و عملکرد را در ارتقای مشارکت شهروندان مؤثر می‌داند (کاریان، ۲۰۱۲).

مشارکت و شهروندی

بسیاری از نظریه پردازان جامعه‌شناسی، مشارکت را معرف اصلی شهروندی دانسته و آن را به گونه‌های مختلف مورد تحلیل قرار داده‌اند. مباحث مربوط به شهروندی و مشارکت، در چارچوب دموکراسی قرار دارد. شناسایی ابعاد مختلف مشارکت در قالب حقوق و وظایف شهروندی می‌تواند راه‌های اجرایی مؤثر و کارآمد خواسته‌های شهروندان باشد، زیرا اعضای جامعه هم هدف و هم وسیله تحقق اجتماعی هستند. آشنایی با مفهوم شهروندی به خوبی آشکار می‌سازد که بدون مشارکت فعال اعضای جامعه، شهروندی در مفهوم واقعی آن به منصف ظهور نخواهد رسید. در بررسی دیدگاه‌ها و نظریه‌ها در زمینه مشارکت و شهروندی دو رویکرد عمده را می‌توان از هم تفکیک کرد: رویکرد خودنگر و رویکرد کلان نگر (نیازی و همکاری، ۱۳۹۴).

جدول ۱) خلاصه دیدگاه‌ها و نظریه‌ها در زمینه مشارکت و شهروندی

آراء	دیدگاه‌ها و نظریه‌ها	
<p>در این دیدگاه بیشتر بر تمایلات، انگیزه‌ها و گرایش‌ها نسبت به مشارکت تأکید می‌شود. در این بخش، تمایلات و گرایش‌های فردی نسبت به مشارکت مطرح می‌شود</p>	ذهنی	
<p>در بخش رفتاری، انجام فعالیت‌های داوطلبانه جمعی و مشارکت در سازمان‌ها و نهادها مطرح می‌شود و رفتارها، نتیجه سود و زیان تلقی شده است. در این دیدگاه مشارکت به عنوان یک رفتار هنگامی از فرد سر می‌زند که در برابر آن پاداش دریافت کند، برای او ارزشمند باشد و هزینه کمتری را برای آن پرداخت نماید</p>	خردنگر رفتاری	
<p>در این دیدگاه بیشتر شرایط، به ویژه عناصر ساختاری مورد توجه قرار گرفته است. مشارکت می‌تواند به شیوه‌ای تبدیل شود که بازتاب حقوق واقعی مردم در عرصه‌های مختلف جامعه باشد یا می‌تواند ابزاری در دست قدرتمندان شده و جنبه صوری و عوام‌فریبی پیدا کند. مشارکت در نهادهای مدنی و فعالیت‌های داوطلبانه بستری مناسب برای تأثیرگذاری بر تصمیمات، برنامه‌ریزی‌ها، اجرای برنامه‌ها و ارزشیابی آن‌ها خواهد بود.</p>		کلان‌نگر

مبانی تجربی پژوهش

هاشمی (۱۳۹۹) در مطالعه خود تحت عنوان بررسی احساس امنیت در بین شهروندان مناطق مرزی مطالعه موردی: شهر رشت دریافت که سرمایه اجتماعی با ضریب $0/۸۷۶$ بیشترین تاثیر و نقش نیروی انتظامی با ضریب $0/۵۴۳$ کمترین تاثیر را بر احساس امنیت شهروندان دارد.

معروفی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی که با عنوان «بررسی مشارکت شهروندان در برقراری نظم و امنیت شهری و عوامل مرتبط با آن (نمونه موردی: شهر ارومیه)» انجام داده است نشان داد که بین متغیر جنسیت، سن، زبان و تحصیلات با مشارکت مردم در برقراری امنیت رابطه وجود دارد. همچنین متغیر همگرایی قومی، آگاهی از حقوق شهروندی، احساس محرومیت نسبی، عضو شدن در نهادهای مدنی و انسجام و وفاق اجتماعی با مشارکت مردم در برقراری نظم و امنیت همبستگی دارد.

محمدی (۱۳۹۷) در پژوهش خود با بررسی جایگاه مشارکت شهروندان شهر سنندج در امنیت پایدار باگذری در نظام حقوقی ایران دریافت که برقراری و ایجاد محیطی امن و باثبات از جمله دغدغه های هر حکومتی تلقی می شود و امنیت ملی هر کشوری جدا از امنیت اجتماعی آن نیست؛ از این رو، داشتن یک جامعه باثبات از مهم ترین وظایف دولت بوده است؛ اما شکل گیری یک جامعه ایمن تنها از وظایف دولت نیست بلکه مشارکت مردم در شکل گیری یک محیط امن نقش به سزایی دارد. یافته های پژوهش صورت گرفته نشان می دهد که مشارکت مردمی بر ایجاد امنیت پایدار نقش به سزایی دارد. همچنین تمامی ابعاد مشارکت مردمی شامل ارتقا سطح آگاهی راجع به پدیده ها، تعامل مطلوب و همبستگی با نهادهای متولی امنیت، روحیه وحدت، همدلی و انسجام میان مردم و نهادهای حکومتی و ارزیابی میزان تأثیرگذاری مشارکت بر امنیت پایدار تأثیرگذار است.

مرادی (۱۳۹۶) در مقاله «مطالعه بررسی نقش مشارکت شهروندان در تامین احساس امنیت اجتماعی» که در بین شهروندان بالاتر از ۲۰ ساله شهر مبارکه انجام شده است نشان داد که بین میزان مشارکت مردمی و احساس امنیت همبستگی بالایی وجود دارد.

عبدی و کاشف (۱۳۹۴) راهکارهای توسعه مشارکت مردم با ناجا در طرح ارتقای امنیت اجتماعی در منطقه ۶ تهران را بررسی و موارد زیر را مطرح کرده اند: میزان آگاهی

شهروندان از محتوای طرح امنیت اجتماعی، نحوه عملکرد پلیس در اجرای این طرح را متناسب با منافع خود ارزیابی می‌کنند. یافته‌های پژوهش نشان دادند بین متغیرهای مستقل این پژوهش با متغیر وابسته (میزان مشارکت شهروندان) رابطه معناداری وجود دارد.

نیازی و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت شهروندان با پلیس؛ نمونه موردی: شهروندان شهرستان کاشان» رابطه عوامل نگرش نسبت به پلیس در حفظ امنیت، منزلت اجتماعی پلیس و اعتماد به پلیس با میزان مشارکت با پلیس را بررسی کرده‌اند. این مطالعه از نوع پیمایش اجتماعی است و داده‌های آن با استفاده از فن پرسشنامه همراه با مصاحبه جمع‌آوری شده است. در مجموع یافته‌های پژوهش و نتایج فعالیت آماری به دست آمده با استفاده از ضریب همبستگی رابطه معناداری بین هر یک از متغیرهای مستقل با میزان مشارکت با پلیس در سطح اطمینان ۹۹ درصد را نشان می‌دهد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه، اثرات هر یک از متغیرهای نگرش نسبت به پلیس، منزلت اجتماعی پلیس و اعتماد به پلیس بر میزان مشارکت با پلیس را تایید کرده‌اند.

فاینستین^۱ و همکاران (۲۰۱۸) با بررسی ظرفیت و قابلیت‌های مشارکت شهروندان در امور شهری نشان دادند که شهروندان پاکستانی دارای ظرفیت مشارکت‌پذیری متوسط به بالا هستند و در بین شاخص‌های مشخص‌کننده‌ی ظرفیت مشارکت شهروندان، فقط در شاخص‌های اوقات فراغت، اعتماد اجتماعی و تصور از خویش‌رتنه‌ی متوسط و در بقیه‌ی شاخص‌ها رتبه بیش از حد متوسط کسب کرده‌اند.

زارع-هاد و همکاران (۲۰۱۶) با بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت اجتماعی-سیاسی نشان دادند که بی‌ثباتی‌ها و ناامنی اجتماعی و تسلط حوزه دولتی بر بخش خصوصی، زیست‌جهان افراد را با مشکلات زیادی مواجه کرده و نگرش‌های دنیاگريزانه و فردگرا مجال ظهور یافته است.

چوی و همکاران (۲۰۱۴) مقاله‌ای با عنوان «دلیل مشارکت اجتماع‌محور شهروندان در فعالیت‌های مبارزه با جرم» انجام دادند. نتایج نشان داد که دغدغه امنیت اجتماعی و تجربه

^۱ Fainstein

قربانی جرم شدن شهروندان، آنان را به سمت همکاری هر چه بیشتر با این انجمن‌ها سوق می‌دهد. هر چند میزان این مشارکت به نحوه فرهنگ‌سازی در این امور بستگی دارد. در کل بین حساسیت نسبت به امنیت اجتماعی، جرم، ترس از قربانی شدن و همکاری داوطلبانه با این انجمن‌ها همبستگی آماری معناداری وجود دارد.

فراو و همکاران (۲۰۱۳) با بررسی تجارب و زمینه‌های مشارکت مردمی در تامین نظم و امنیت به این نتیجه رسیدند که در حوزه نظم و امنیت، طرح‌های مشارکتی به دنبال آفریدن فرصت‌های بیشتر دخالت مردم در نظم و امنیت و افزایش اعتماد متقابل میان پلیس و مردم است.

مارکوارت^۱ (۲۰۱۲) در نتیجه پژوهش خود اشاره می‌کند با اینکه مشارکت اجتماعی شهروندان نتایج مثبتی در بر دارد، با دیکته کردن و تحمیل مسئولیت‌های سیاسی برای مناطق ناامن شهری به جای توجه به مشارکت خودجوش در محدوده‌های جغرافیایی مختلف، پارادایم امنیت مشارکتی به خطر می‌افتد و فواصل اجتماعی موجود را دوباره به صورت فعال ایجاد می‌کند. گذشته از این، با این کار وجود نداشتن همبستگی بین شهروندان امر شایعی می‌شود و پذیرفته می‌شود که در نتیجه سیاست‌زدگی به نوعی حالت رسمی به خود می‌گیرد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر اکتشافی (به دنبال ساخت مفاهیم، الگوها و چارچوب‌ها) است. از نظر جهت‌گیری، بنیادی، از لحاظ فلسفه پژوهش، تفسیری و راهبرد اصلی آن نیز تحلیل مضمون می‌باشد. پژوهش حاضر مبتنی بر رویکرد آمیخته (کیفی و کمی) و با تلفیق دو روش تحلیل مضمون و روش مدلسازی معادلات ساختاری (SEM) صورت گرفته است. در بخش نخست با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون، مضامین اصلی مرتبط با مفهوم مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی استخراج می‌شوند. سپس در گام بعد، مطابق با مضامین اصلی استخراج شده در گام نخست، مدل مفهومی مضامین مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی در بین شهروندان شهر سمنان سنجیده می‌شود. تجزیه و تحلیل اطلاعات در روش تحلیل مضمون مبتنی بر فرآیند کدگذاری است. مضمون

^۱ Marquart

یا تم بیانگر مفهوم الگوی موجود در داده‌ها و مرتبط با سؤالات پژوهش است. این روش، فرآیندی برای تحلیل داده‌های متنی است که داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌های غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند. شبکه مضامین بر اساس یک رویه مشخص، طی چهار مرحله «دیدن متن»، «برداشت و درک مناسب از اطلاعات ظاهراً نامرتب»، «تحلیل اطلاعات کیفی» و نهایتاً «مشاهده نظام‌مند شخص، تعامل، گروه، موقعیت، سازمان و یا فرهنگ» مضامین زیر را نظام‌مند می‌کند:

۱. مضامین پایه (کدها و نکات کلیدی موجود در متن)
 ۲. مضامین سازمان‌دهنده (مقولات به‌دست آمده از ترکیب و تلخیص مضامیه پایه)
 ۳. مضامین فراگیر (مضامین عالی دربرگیرنده اصول حاکم بر متن به عنوان یک کل)
- سپس این مضامین به صورت نقشه‌های شبکه وب رسم می‌شوند که در آن مضامین برجسته هر یک از سه سطح فوق، همراه با روابط میان آنها نشان داده می‌شود. شبکه مضامین، رویه‌ای برای تهیه مقدمات یا ارائه نتایج پایانی تحلیل نیست، بلکه تاکتیکی است جهت شکستن متن و یافتن نکات معقول و برجسته درون آن. در بخش دوم و به منظور سنجش مدل مضامین مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی از ابزار پرسشنامه محقق‌ساخته و روش مدلسازی معادلات ساختاری (SEM) بهره گرفته شد و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار Smart- PLS صورت گرفت.

ابزارهای گردآوری داده‌های این پژوهش، مطالعات کتابخانه‌ای به‌منظور بررسی مبانی نظری و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته عمیق به‌منظور گردآوری نظرات خبرگان (داده‌های کیفی) می‌باشد. این پژوهش متشکل از دو تحقیق کمی و کیفی انجام شد. در ابتدا از طریق روش کتابخانه‌ای به بررسی و شناسایی مدل‌های موجود و همچنین عوامل موثر و موانع موجود بر سر راه مشارکت در توسعه نظم و امنیت پرداخته شد. سپس در مرحله اول رویکرد کیفی تحقیق، از طریق روش میدانی و انجام مصاحبه‌های عمیق با خبرگان به موانع مشارکت شهروندان در نظم و امنیت شهر سمنان پرداخته شد. ابزار اصلی گردآوری داده‌ها در این مرحله مصاحبه‌های انفرادی با خبرگان و در یک فضای توأم با صمیمیت و توجه خاص به موضوع پژوهش و آگاهی قبلی مصاحبه‌شوندگان از موضوع مصاحبه بود تا روایی و پایایی هرچه بیشتر تحقیق را تامین نماید. پس از تحلیل داده‌های

کیفی به روش تحلیل تم، موانع مشارکت شناسایی شد. جامعه آماری در بخش کیفی، کلیه متخصصان و صاحبان نظران حوزه نظم و امنیت می‌باشند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفدار یا قضاوتی، به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب می‌شوند. جامعه آماری پژوهش در بخش کمی، کلیه شهروندان بالای ۱۸ سال شهر سمنان می‌باشد که با استفاده از فرمول کوکران برای جامعه نامحدود و روش نمونه‌گیری تصادفی ساده تعداد ۳۸۴ نفر از شهروندان بالای ۱۸ سال به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب می‌شوند. روش نمونه‌گیری در انتخاب خبرگان و متخصصان حوزه نظم و امنیت عمومی، به جهت انتخاب افرادی با مرتبط‌ترین تخصص در راستای موضوع پژوهش، روش نمونه‌گیری هدفدار یا قضاوتی می‌باشد. در این تحقیق پس از انجام ۱۷ مصاحبه اطلاعات جدیدی به دست نیامد و نتایج مصاحبه ۱۸ و ۱۹ کاملاً مشابه ۱۷ مصاحبه قبلی بود. لذا در این مسیر، با ۱۷ نفر از خبرگان؛ صاحبان نظران حوزه متخصصان و صاحبان نظران حوزه نظم و امنیت شهر سمنان مصاحبه‌هایی انجام شد که با انجام این تعداد مصاحبه، مشخص شد که اطلاعات گردآوری شده به نقطه اشباع رسیده و نیازی به انجام مصاحبه‌های بیشتر نیست. به طور میانگین نیز مصاحبه‌ها با هر مشارکت‌کننده، ۴۵ دقیقه به طول انجامید و سپس، مصاحبه‌ها به متن تبدیل شد. روش نمونه‌گیری در پژوهش حاضر در بخش کیفی روش قضاوتی و هدفمند است و نمونه‌ها بر اساس پرمایگی اطلاعات انتخاب شدند. در بخش کمی نیز از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شده است.

رائو و پری^۱ (۲۰۰۳) راهکارهایی برای رسیدن به پایایی در پژوهش کیفی ارائه نموده‌اند:

۱. سازماندهی فرایندهای ساخت یافته برای ثبت، نوشتن و تفسیر داده‌ها
 ۲. وجود حداقل دو نفر برای انجام مصاحبه و تحلیل به صورت جداگانه، اما موازی با یکدیگر و مقایسه یافته‌های دو و یا چند محقق
 ۳. استفاده از کمیته راهنما برای ارزیابی و اجرای مصاحبه
- در این تحقیق از روش‌های زیر برای احصاء پایایی پژوهش استفاده گردید:

۱- وجود دو محقق برای انجام مصاحبه و تحلیل های جداگانه و سپس مقایسه یافته ها

۲- استفاده از پروتکل مصاحبه در همه مصاحبه های صورت گرفته و سازماندهی یک فرایند ساختارمند برای ثبت، نوشتن و تفسیر داده ها (شامل ضبط مصاحبه ها در صورت اجازه، گوش دادن به فایل صوتی مصاحبه و تایپ آن، خواندن کل متن و سپس خواندن خط به خط مصاحبه برای کشف مفاهیم نهفته در متن، مرور مجدد متن کدگذاری شده، ادغام و یا حذف مفاهیم تکراری و مشابه، مقایسه با مصاحبه های قبلی و...)

در این پژوهش، برای تجزیه و تحلیل داده های بدست آمده از مصاحبه ها، از تکنیک تحلیل تم استفاده شده است؛ تحلیل تم روشی برای تعیین، تحلیل و بیان الگوهای موجود درون داده ها است. این روش در حداقل خود داده ها را سازماندهی و در قالب جزئیات توصیف می کند. اما می تواند از این فراتر رفته و جنبه های مختلف موضوع پژوهش را تفسیر کند. رویکردهای کیفی بسیار متنوع، پیچیده، و ظریف هستند و تحلیل تم بایستی به عنوان یک روش اساسی برای تحلیل کیفی در نظر گرفته شود (براون و کلارک^۱، ۲۰۰۶). در این تحقیق قبل از توزیع همه پرسشنامه ها، ۳۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند و پرسشنامه در اختیار آنان قرار گرفت. پس از جمع آوری آنها ضریب آلفای کرونباخ با استفاده از نرم افزار spss محاسبه گردید. مقدار آلفای کرونباخ برای تمام سازه های پژوهش بیشتر از ۰/۷ است که نشان از اعتبار سنجه های پژوهش دارد. برای تعیین روایی سازه، تحقیق حاضر روش تحلیل عاملی تأییدی را که از متداول ترین روش هاست، استفاده کرده است. بدین ترتیب در تحقیق کنونی سوالات زیر با توجه به اهداف تحقیق از مصاحبه شونده گان پرسیده شد:

مضامین مرتبط با مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی کدامند؟

عوامل موثر بر مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی کدامند؟

موانع پیش روی مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی، شامل چه مواردی است؟

راهکارهای تحقق مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی کدامند؟

پیامدها و نتایج مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی، شامل چه مواردی است؟

جدول ۲) فهرست تم‌های اصلی حاصل از فرایند تحلیل تم

عوامل موثر بر مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی
مسئولیت‌پذیری
احساس تعلق
اعتماد اجتماعی
روابط اجتماعی
سابقه مشارکتی
مقبولیت پلیس
نقش آفرینی
حفظ امنیت توسط پلیس
مشارکت مردمی
پایگاه اجتماعی پلیس
آگاهی از حقوق شهروندی
انسجام و وفاق اجتماعی
اثربخشی
منزلت اجتماعی پلیس
همبستگی اجتماعی
فعالیت در نهادهای مدنی
همگرایی قومی
احساس محرومیت نسبی
فضای رشد اخلاقی و فرهنگی
وجدان عمومی
انگیزه عمومی
کارایی پلیس

میزان شناخت شهروندان در مورد قانون
نگرش شهروندان در مورد نقش پلیس در حفظ و تامین امنیت در جامعه
رضایت از خدمات و عملکرد پلیس
پایبندی به قوانین و مقررات
تعامل بین پلیس و سایر نهادهای مدیریت شهری
احساس همدلی

جدول ۳) فهرست تم‌های اصلی و فرعی حاصل از فرایند تحلیل تم

موانع پیش‌روی مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی)	
بی‌توجهی پلیس	تجارب
عواقب منفی مشارکت	پیشین
چشم‌پوشی و ممانعت پلیس با خلفکاران	مشارکت
ارتباط خویشاوندی با مجرم	
ترس از انتقام‌جویی	
موانع آموزشی	
منابع و امکانات	
فرهنگ سازمانی پلیس	
موانع ساختاری	
فرهنگ اجتماعی مردم	
توهم آگاهی و دانایی	
عدم اعتماد به مسئولین نظم و امنیت	
عدم وجود قانون شفاف در حمایت شهروندان	
دردسرها و حواشی مردم در ارتباط با مسئولین امنیتی	
شفاف نبودن عواقب عدم همکاری	
انحرافات اجتماعی	
عدم ارتباط صمیمی و دوستانه بین پلیس و مردم	
فرسایش سرمایه اجتماعی	

تجارب

عدم انسجام اجتماعی	
احساس بی‌قدرتی	
احساس بی‌هنجاری	
عدم همبستگی اجتماعی	
عدم توجه به خواسته‌های مردم	
احساس از خودبیگانگی	
بی‌تفاوتی اجتماعی	
عدم شکوفایی اجتماعی	
بی‌عدالتی‌ها و تبعیض‌ها در نظام اقتصادی و سیاسی	
عدم مشارکت هدفمند مردم در امور اطلاعاتی و امنیتی	
ضعف فرهنگ مشارکت انتظامی	
عدم آشنایی با قوانین و مقررات	
خودمحوری و غرور بیجا	
چندقومیتی بودن	
عدم استفاده از رسانه‌های گروهی	
افزایش احساس محرومیت نسبی	
عدم عضویت در انجمن‌های شهری	
عدم رضایت از عملکرد پلیس	
گسترش فیزیکی شهرها	

جدول ۴) فهرست تم‌های اصلی حاصل از فرایند تحلیل تم

راهکارهای تحقق مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی

برگزاری همایش‌ها و کلاس‌های آموزشی در زمینه آموزش نحوه مشارکت شهروندان با پلیس

ایجاد فصل‌نامه پلیس و آگاه کردن مردم از اتفاقات رخ داده و درخواست هم‌اندیش با آن‌ها

گسترش کیوسک‌های تلفن در سطح شهر بویژه مکان‌های پرجمعیت که سابقه بروز ناهنجاری زیاد است

ایجاد آدرس اینترنتی مخصوص پلیس و درخواست نظرخواهی و مشارکت مردم به صورت آنلاین

نصب بنرهایی در سطح شهر با موضوع آشنایی شهروندان با وظایف متقابل خود و پلیس

آموزش شهروندان در مواجهه با بروز رفتارهای ناهنجار اجتماعی

ارتقاء سطح آگاهی مردم راجع به پدیده‌ها و دلایل ناهنجاری‌ها

شفاف‌سازی سیاست‌ها، قوانین و مقررات

ایجاد روحیه وحدت و همدلی و انسجام میان مردم و نهادهای حکومتی در موضوع نظم و امنیت

کاهش محرومیت نسبی از طریق توزیع عادلانه منابع مالی و توسعه متوازن شهری

اتخاذ تدابیری در جهت افزایش اعتماد اجتماعی شهروندان

فراهم نمودن زمینه اشتغال برای اقشار گوناگون جامعه

ایجاد حلقه‌های همبستگی بین نهادهای متولی و حفظ امنیت با مردم بویژه پلیس از طریق پایگاه-

های مردمی چون بسیج، مساجد و...

تلاش جهت به حداقل رساندن شکاف بین اقوام و مذاهب

کم نمودن فاصله طبقاتی در جامعه

تشویق مشارکت شهروندان به مشارکت بیشتر و همکاری با نهادهای متولی امنیت از طریق رسانه‌ها

و مطبوعات

ترویج اندیشه‌های ملی‌گرایانه به منظور مستحکم نمودن انسجام و وفاق اجتماعی بین شهروندان

همکاری نیروی انتظامی با سایر دستگاه‌های اجرایی جهت تدوین و انتشار منشور حقوق شهروندی

در هر بخش

دوری از اقداماتی که منجر به افزایش حساسیت‌های قومیتی و مذهبی می‌شود

نامگذاری خیابان‌ها و معابر به نام قهرمانان ملی از همه اقوام و مذاهب

ارتقای اعتماد اجتماعی در بین شهروندان

افزایش حس تعلق شهروندان به محل سکونت خود

جدول (۵) فهرست تم‌های اصلی حاصل از فرایند تحلیل تم

پیامدها و نتایج مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی
اعتماد و نظم اجتماعی
آرامش بیشتر شهروندان
ارتقای امنیت
مسئولیت پذیری بیشتر
کاهش حجم مشغله پلیس
کم شدن جرم و جنایت
مردمی شدن وجهه پلیس
افزایش انسجام اجتماعی
افزایش احساس تعلق شهروندان
افزایش احساس امنیت جانی
افزایش احساس امنیت مالی
افزایش روحیه وحدت و همدلی
افزایش امنیت اخلاقی
رضایتمندی از خدمات و عملکرد پلیس
تعامل مطلوب و همبستگی با نهادهای متولی
تقویت هویت ملی
افزایش فرهنگ حقوقی شهروندان
افزایش سرمایه اجتماعی
گسترش رفتار اجتماعی مطلوب
افزایش بهره‌وری پلیس

جدول ۶: مضامین مرتبط با مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی

عوامل مؤثر بر مشارکت	موانع مشارکت	راهکارهای تحقق مشارکت	پيامدها و نتایج مشارکت
<ul style="list-style-type: none"> • مسئولیت پذیری • احساس تعلق • اعتماد اجتماعی • روابط اجتماعی • سابقه مشارکتی • مقبولیت پلیس • نقش آفرینی • حفظ امنیت توسط پلیس • مشارکت مردمی • پایگاه اجتماعی پلیس • آگاهی از حقوق شهروندی • انسجام و وفای اجتماعی • اثربخشی • منزلت اجتماعی پلیس • همبستگی اجتماعی • فعالیت در نهادهای مدنی • همگرایی قومی • احساس محرومیت نسبی • فضای رشد اخلاقی و فرهنگی • وجدان عمومی • انگیزه عمومی • کارایی پلیس 	<ul style="list-style-type: none"> • تجارب پیشین مشارکت • بی توجهی پلیس • عواقب منفی مشارکت • چشم پوشی و معاشات پلیس با خلافکاران • ارتباط خویشاوندی با مجرم • درگیر بودن آشنایان و خویشان در عمل جرم • ترس از انتقام جویی • موانع آموزشی • منابع و امکانات • فرهنگ سازمانی پلیس • موانع ساختاری • فرهنگ اجتماعی مردم • توهم آگاهی و دانایی • عدم اعتماد به مسئولین نظم و امنیت • عدم وجود قانون شفاف در حمایت شهروندان • دردسرها و حواشی مردم • شفاف نبودن عواقب عدم همکاری • انحرافات اجتماعی • عدم ارتباط صمیمی بین پلیس و مردم • فرسایش سرمایه اجتماعی • عدم انسجام اجتماعی • احساس بی قدرتی • احساس بی هنجاری • عدم همبستگی اجتماعی • عدم توجه به خواسته های مردم • احساس از خودبیگانگی • بی تفاوتی اجتماعی • عدم شفافیتی اجتماعی • بی عدالتی ها و تبعیض ها در نظام سیاسی • عدم مشارکت مردم در امور اطلاعاتی و امنیتی • ضعف فرهنگ مشارکت انتظامی • عدم آشنایی با قوانین و مقررات • خودمحوری و غرور بیجا • چندقومیتی بودن • عدم استفاده از رسانه های گروهی • افزایش احساس محرومیت نسبی • عدم عضویت در انجمن های شهری • عدم رضایت از عملکرد پلیس • گسترش فیزیکی شهرها 	<ul style="list-style-type: none"> • برگزاری همایش ها و کلاس های آموزشی • ایجاد فصل نامه پلیس و آگاه کردن مردم از اتفاقات • گسترش کیوسک های تلفن در سطح شهر • ایجاد آدرس اینترنتی مخصوص پلیس • نصب بنرهایی با موضوع آشنایی شهروندان با وظایف متقابل خود و پلیس • آموزش شهروندان در مواجهه با بروز رفتارهای ناهنجار اجتماعی • ارتقاء سطح آگاهی مردم راجع به پدیده ها و دلایل ناهنجاری ها • شفاف سازی سیاست ها، قوانین و مقررات • ایجاد روحیه وحدت و همدلی و انسجام میان مردم و نهادهای حکومتی • کاهش محرومیت نسبی از طریق توزیع عادلانه منابع مالی • اتخاذ تدابیری در جهت افزایش اعتماد اجتماعی شهروندان • فراهم نمودن زمینه اشتغال برای اقشار گوناگون جامعه • ایجاد حلقه های همبستگی بین نهادهای متولی و حفظ امنیت با مردم • تلاش جهت به حداقل رساندن شکاف بین اقوام و مذاهب • کم نمودن فاصله طبقاتی در جامعه • ترویج اندیشه های ملی گرایانه • دوری از اقداماتی که منجر به افزایش حساسیت های قومیتی و مذهبی می شود • نامگذاری خیابان ها و معابر به نام قهرمانان ملی از همه اقوام و مذاهب • ارتقای اعتماد اجتماعی در بین شهروندان • افزایش حس تعلق شهروندان به محل سکونت خود 	<ul style="list-style-type: none"> • اعتماد و نظم اجتماعی • آرامش بیشتر شهروندان • ارتقای امنیت • مسئولیت پذیری بیشتر • کاهش حجم مشغله پلیس • کم شدن جرم و جنایت • مردمی شدن وجهه پلیس • افزایش انسجام اجتماعی • افزایش احساس تعلق شهروندان • افزایش احساس امنیت جانی • افزایش احساس امنیت مالی • افزایش روحیه وحدت و همدلی • افزایش امنیت اخلاقی • رضایتمندی از خدمات و عملکرد پلیس • تعامل مطلوب و همبستگی با نهادهای متولی • تقویت هویت ملی • افزایش فرهنگ حقوقی شهروندان • افزایش سرمایه اجتماعی • گسترش رفتار اجتماعی مطلوب • افزایش بهره وری پلیس

بعد از ارائه جدول کامل نتایج کدگذاری و تحلیل کیفی داده‌ها در این بخش نتایج به تفصیل مورد بررسی قرار می‌گیرد. پس از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها و کدگذاری باز و محوری متن مصاحبه‌ها، ۳۶ دسته از موانع مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت شهر سمنان شناسایی شدند که به ترتیب عبارتند از: بی‌توجهی پلیس، عواقب منفی مشارکت، چشم‌پوشی و مماشات پلیس با خلافکاران، ارتباط خویشاوندی با مجرم ترس از انتقام‌جویی، موانع آموزشی، منابع و امکانات، فرهنگ سازمانی پلیس، موانع ساختاری، فرهنگ اجتماعی مردم، توهم آگاهی و دانایی، عدم اعتماد به مسئولین نظم و امنیت، عدم وجود قانون شفاف در حمایت شهروندان، دردها و حواشی مردم در ارتباط با مسئولین امنیتی، شفاف نبودن عواقب عدم همکاری، انحرافات اجتماعی، عدم ارتباط صمیمی و دوستانه بین پلیس و مردم، فرسایش سرمایه اجتماعی، عدم انسجام اجتماعی، احساس بی‌قدرتی، احساس بی‌هنجاری، عدم همبستگی اجتماعی، عدم توجه به خواسته‌های مردم، احساس از خودبیگانگی، بی‌تفاوتی اجتماعی، عدم شکوفایی اجتماعی، بی‌عدالتی‌ها و تبعیض‌ها در نظام اقتصادی و سیاسی، عدم مشارکت هدفمند مردم در امور اطلاعاتی و امنیتی، ضعف فرهنگ مشارکت انتظامی، عدم آشنایی با قوانین و مقررات، خودمحوری و غرور بیجا، چندقومیتی بودن، عدم استفاده از رسانه‌های گروهی، افزایش احساس محرومیت نسبی، عدم عضویت در انجمن‌های شهری، عدم رضایت از عملکرد پلیس و گسترش فیزیکی شهرها. در این بخش به ترتیب به هر کدام از این موانع پرداخته می‌شود. در بررسی موانع مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت می‌توان بیان کرد که همکاری و مشارکت مردم با پلیس در جهت تامین نظم و امنیت اجتماعی مستلزم وجود رابطه اعتمادآمیز بین مردم و پلیس است. جامعه پایدار در گرو امنیت پایدار است که خود مستلزم مشارکت پایدار بین واحدهای متشکله جامعه از جمله نیروهای امنیتی است. از آنجایی که ثابت شده افزایش میزان جرایم در بسیاری از نقاط جهان ناشی از عدم کارایی اجرای قوانین است، مشارکت شهروندان در تأمین امنیت روزبه‌روز اهمیت بیشتری می‌یابد. توجه به مشارکت و تأکید بر نقش آن به عنوان یکی از عوامل اصلی توسعه در جوامع در حال توسعه است. در بررسی و ارزیابی این برنامه‌ها عدم بهره‌گیری از مشارکت مردمی به عنوان عامل اصلی شکست برنامه‌های توسعه امنیتی ارزیابی شده است. پلیس مهمترین نهاد نظارت اجتماعی می‌باشد این نیرو، در کشورهای دموکراتیک انحصار شروع به کارگیری زور و اجبار و خشونت علیه بی-نظمی را برعهده دارد با این حال پلیس اساساً برای موفقیت در انجام وظایف خود به همکاری

و حمایت شهروندان متکی است. بدون حمایت عموم مردم پلیس توانایی حل و فصل جرایم، کاهش مشکلات و حفظ نظم و همکاری در راستای جلوگیری از جرم را ندارد. اعتماد و اطمینان مردم به پلیس سنگ بنا و محور هر نوع همکاری عمومی برای مشروعیت پلیس در جوامع است. برای ایجاد اعتماد باید تمهیداتی در نظر گرفته شود تا مردم در کنار هم احساس امنیت کنند. امنیت را زمانی می‌توان برقرار کرد که از یک طرف موارد خلاف هنجار برطرف شود. از سوی دیگر ثبات در کلیه ارکان جامعه به ویژه در ابعاد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی حاصل شود. احساس امنیت در فضای تعاملی بین کنشگران اجتماعی معنا می‌یابد. در عین حال، زمانی که افراد نسبت به فضای بیرونی و پیرامونی خود خوش‌بین نبوده یا فضای جامعه را نا امن تلقی کنند، در چنین وضعیتی احساس عدم امنیت در بین افراد جامعه ایجاد می‌شود. وجود اعتماد نسبت به نهادها به ویژه نهاد نیروی انتظامی در این احساس ناامنی و خوش‌بینی نسبت به فضای اخلاقی جامعه موثر است.

امنیت امروزه از جمله موضوعاتی است که همواره توجه دولتمردان را به خود جلب نموده، از این‌رو عوامل مؤثر بر مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت عمومی شهر سمنان در قالب ۲۸ کد عبارتند از: مسئولیت‌پذیری، احساس تعلق، اعتماد اجتماعی، روابط اجتماعی، سابقه مشارکتی، مقبولیت پلیس، نقش‌آفرینی، حفظ امنیت توسط پلیس، مشارکت مردمی، پایگاه اجتماعی پلیس، آگاهی از حقوق شهروندی، انسجام و وفاق اجتماعی، اثربخشی، منزلت اجتماعی پلیس، همبستگی اجتماعی، فعالیت در نهادهای مدنی، همگرایی قومی، احساس محرومیت نسبی، فضای رشد اخلاقی و فرهنگی، وجدان عمومی، انگیزه عمومی، کارایی پلیس، میزان شناخت شهروندان در مورد قانون، نگرش شهروندان در مورد نقش پلیس در حفظ و تأمین امنیت در جامعه، رضایت از خدمات و عملکرد پلیس، پایبندی به قوانین و مقررات، تعامل بین پلیس و سایر نهادهای مدیریت شهری و احساس همدلی.

همچنین در عوامل مؤثر بر مشارکت شهروندان در اداره نظم و امنیت شهر، مشارکت مردمی یکی از مفاهیم عمده و اصلی توسعه پایدار به شمار می‌رود. پلیس و سازمان‌های متولی همواره سعی کرده‌اند تا با جلب مشارکت‌های مردمی به اهداف خود در زمینه اجرای طرح‌ها و برنامه‌ها به بهترین نحو ممکن نائل آیند. هرچه میزان میل به پیشرفت در جامعه بیشتر باشد، میزان مشارکت شهروندان در امور نظم و امنیت شهری افزایش خواهد یافت.

علاوه بر این در میان دیگر تم‌ها، «آگاهی اجتماعی»، «انسجام اجتماعی»، «امنیت اجتماعی» دارای بیشترین تأثیر در مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت هستند.

نظم و امنیت از شاخص‌های اساسی رفاه انسان‌ها محسوب می‌شوند و چرخ‌های رشد و تعالی جامعه و افراد آن در گرو تامین این نیاز اساسی است. برای تحقق این مهم نخست راهکارهای تحقق مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت شهر سمنان عبارتند از: برگزاری همایش‌ها و کلاس‌های آموزشی در زمینه آموزش نحوه مشارکت شهروندان با پلیس، ایجاد فصل‌نامه پلیس و آگاه کردن مردم از اتفاقات رخ داده و درخواست هم‌اندیش با آن‌ها، گسترش کیوسک‌های تلفن در سطح شهر بویژه مکان‌های پرجمعیت که سابقه بروز ناهنجاری زیاد است، ایجاد آدرس اینترنتی مخصوص پلیس و درخواست نظرخواهی و مشارکت مردم به صورت آنلاین، نصب بنرهایی در سطح شهر با موضوع آشنایی شهروندان با وظایف متقابل خود و پلیس، آموزش شهروندان در مواجهه با بروز رفتارهای ناهنجار اجتماعی، ارتقاء سطح آگاهی مردم راجع به پدیده‌ها و دلایل ناهنجاری‌ها، شفاف‌سازی سیاست‌ها، قوانین و مقررات، ایجاد روحیه وحدت و همدلی و انسجام میان مردم و نهادهای حکومتی در موضوع نظم و امنیت، کاهش محرومیت نسبی از طریق توزیع عادلانه منابع مالی و توسعه متوازن شهری، اتخاذ تدابیری در جهت افزایش اعتماد اجتماعی شهروندان، فراهم نمودن زمینه اشتغال برای اقشار گوناگون جامعه، ایجاد حلقه‌های همبستگی بین نهادهای متولی و حفظ امنیت با مردم بویژه پلیس از طریق پایگاه‌های مردمی چون بسیج، مساجد و... تلاش جهت به حداقل رساندن شکاف بین اقوام و مذاهب، کم نمودن فاصله طبقاتی در جامعه، تشویق مشارکت شهروندان به مشارکت بیشتر و همکاری با نهادهای متولی امنیت از طریق رسانه‌ها و مطبوعات، ترویج اندیشه‌های ملی‌گرایانه به منظور مستحکم نمودن انسجام و وفاق اجتماعی بین شهروندان، همکاری نیروی انتظامی با سایر دستگاه‌های اجرایی جهت تدوین و انتشار منشور حقوق شهروندی در هر بخش، دوری از اقداماتی که منجر به افزایش حساسیت‌های قومیتی و مذهبی می‌شود، نامگذاری خیابان‌ها و معابر به نام قهرمانان ملی از همه اقوام و مذاهب، ارتقای اعتماد اجتماعی در بین شهروندان و افزایش حس تعلق شهروندان به محل سکونت خود.

مشارکت از جمله مفاهیم و مقولاتی است که ناظر بر شناسایی امور و رخدادهایی است که ماهیت راهبردی یافته‌اند. پیامدها و نتایج مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت

عبارتند از: اعتماد و نظم اجتماعی، آرامش بیشتر شهروندان، ارتقای امنیت، مسئولیت‌پذیری بیشتر، کاهش حجم مشغله پلیس، کم شدن جرم و جنایت، مردمی شدن وجهه پلیس، افزایش انسجام اجتماعی، افزایش احساس تعلق شهروندان، افزایش، احساس امنیت جانی، افزایش احساس امنیت مالی، افزایش روحیه وحدت و همدلی، افزایش امنیت اخلاقی، رضایتمندی از خدمات و عملکرد پلیس، تعامل مطلوب و همبستگی با نهادهای متولی، تقویت هویت ملی، افزایش فرهنگ حقوقی شهروندان، افزایش سرمایه اجتماعی، گسترش رفتار اجتماعی مطلوب و افزایش بهره‌وری پلیس.

بخش کمی

در بخش کمی ۴۵/۳ درصد از ۳۸۴ نمونه آماری را خانم‌ها و ۵۴/۷ درصد را جنسیت مرد تشکیل می‌دهد. آزمون بارتلت اشاره به بررسی کفایت نمونه‌ها در تحلیل عاملی اکتشافی دارد. بعد از اجرای تحلیل عاملی اکتشافی با نرم‌افزار SPSS محاسبات مربوط به آزمون بارتلت و کفایت مدل در خروجی اول نمایان می‌شود. در جدول ۵ فرض صفر بدین معناست که نمونه‌های گرفته‌شده دارای کفایت لازم نبوده و فرض یک بر این اساس است که نمونه‌های گرفته‌شده برای تحلیل عاملی متغیرهای موردنظر دارای کفایت لازم هستند. در خروجی بوجود آمده میزان sig کمتر از ۵ درصد است؛ بنابراین استدلال کرد که در سطح خطای ۵ درصد و یا سطح اطمینان ۹۵ درصد فرض صفر تأیید نشده و از این‌رو؛ فرض یک یعنی کفایت مدل پذیرفته می‌شود. علاوه بر این شاخص کایزن - مایر نیز نمایش داده شده است. میزان عددی بالای ۰/۷ برای این شاخص نشان از کفایت مناسب نمونه‌گیری برای انجام تحلیل عاملی اکتشافی صورت گرفته دارد و همانگونه که قابل مشاهده است میزان این شاخص برای این پژوهش بالای ۰/۷ یعنی ۰/۸۵۶ است.

جدول ۷: آزمون کفایت نمونه‌برداری پژوهش

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		۰/۸۵۶
آزمون بارتلت	Approx. Chi-Square	۲۶۵۴/۴۵۳
	معنی‌داری	۰/۰۰۰

جهت بررسی پایایی مدل مطالعه حاضر از ضریب آلفای کرونباخ، معیار پایایی ترکیبی (CR) و میانگین واریانس استخراج شده بهره گرفته شده است.

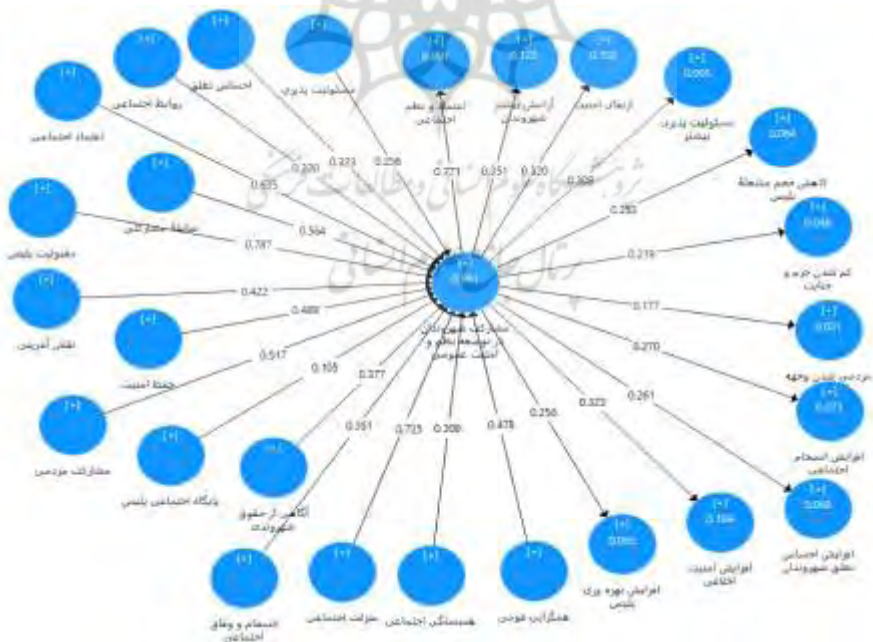
جدول ۸: شاخص‌های برازش مدل بیرونی

متغیرها	گویه‌ها	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراج شده
مسئولیت‌پذیری	۱	۰/۸۸۰	۰/۷۸۵	۰/۸۰۸
	۲	۰/۸۶۲	۰/۷۵۴	۰/۷۸۳
احساس تعلق	۳	۰/۹۰۳	۰/۸۸۶	۰/۸۳۸
	۴	۰/۸۷۱	۰/۸۲۳	۰/۷۹۵
اعتماد اجتماعی	۵	۰/۹۰۸	۰/۹۰۸	۰/۷۲۴
	۶	۰/۹۰۷	۰/۸۰۳	۰/۶۸۳
روابط اجتماعی	۷	۰/۹۰۲	۰/۸۷۴	۰/۶۷۲
	۸	۰/۹۳۲	۰/۷۵۳	۰/۷۴۸
سابقه مشارکتی	۹	۰/۸۹۷	۰/۸۰۸	۰/۸۳۰
	۱۰	۰/۸۷۱	۰/۸۹۶	۰/۷۲۵
مقبولیت پلیس	۱۱	۰/۹۶۳	۰/۹۰۷	۰/۷۲۷
	۱۲	۰/۸۱۱	۰/۸۱۱	۰/۸۳۵
نقش آفرینی	۱۳	۰/۷۸۰	۰/۷۷۴	۰/۸۳۴
	۱۴	۰/۸۷۱	۰/۷۹۸	۰/۸۵۵
حفظ امنیت توسط پلیس	۱۵	۰/۸۸۳	۰/۸۸۰	۰/۵۸۴
	۱۶	۰/۹۱۹	۰/۹۱۹	۰/۶۳۳
مشارکت مردمی	۱۷	۰/۷۲۳	۰/۷۱۶	۰/۵۱۹
	۱۸	۰/۸۵۲	۰/۸۵۲	۰/۶۵۱
پایگاه اجتماعی پلیس	۱۹	۰/۸۷۵	۰/۷۵۶	۰/۷۳۶
	۲۰	۰/۹۰۶	۰/۹۰۶	۰/۷۹۱

۰/۸۵۰	۰/۸۵۵	۰/۸۷۷	۲۱	آگاهی از حقوق شهروندی
۰/۶۵۵	۰/۷۴۴	۰/۷۹۰	۲۲	
۰/۶۴۸	۰/۸۶۳	۰/۸۷۸	۲۳	انسجام و وفاق اجتماعی
۰/۶۶۵	۰/۸۷۴	۰/۷۱۴	۲۴	
۰/۶۱۲	۰/۷۱۴	۰/۷۱۲	۲۵	اثربخشی
۰/۵۸۱	۰/۷۲۵	۰/۷۲۵	۲۶	
۰/۶۷۴	۰/۷۴۳	۰/۷۴۳	۲۷	منزلت اجتماعی پلیس
۰/۶۹۵	۰/۷۲۵	۰/۷۴۸	۲۸	
۰/۶۷۷	۰/۷۵۷	۰/۷۵۷	۲۹	همبستگی اجتماعی
۰/۶۳۲	۰/۷۷۵	۰/۸۳۸	۳۰	
۰/۶۰۵	۰/۸۸۳	۰/۷۴۲	۳۱	فعالیت در نهادهای مدنی
۰/۶۲۹	۰/۸۸۵	۰/۸۶۳	۳۲	
۰/۵۸۷	۰/۷۳۰	۰/۷۴۶	۳۳	همگرایی قومی
۰/۶۱۲	۰/۷۹۸	۰/۸۶۳	۳۴	
۰/۶۲۳	۰/۷۱۶	۰/۷۱۶	۳۵	اعتماد و نظم اجتماعی
۰/۵۹۶	۰/۸۶۳	۰/۸۵۵	۳۶	
۰/۶۴۶	۰/۷۹۸	۰/۷۸۸	۳۷	آرامش بیشتر شهروندان
۰/۶۵۱	۰/۷۲۵	۰/۷۳۹	۳۸	
۰/۷۰۱	۰/۷۴۲	۰/۸۹۳	۳۹	ارتقای امنیت
۰/۶۹۴	۰/۸۸۸	۰/۷۵۳	۴۰	
۰/۶۶۹	۰/۷۲۵	۰/۸۶۰	۴۱	مسئولیت پذیری بیشتر
۰/۷۲۷	۰/۷۳۶	۰/۸۳۲	۴۲	
۰/۶۶۳	۰/۷۹۹	۰/۷۹۹	۴۳	کاهش حجم مشغله پلیس
۰/۷۱۴	۰/۸۵۰	۰/۷۳۸	۴۴	
۰/۶۸۹	۰/۷۲۴	۰/۷۲۴	۴۵	کم شدن جرم و جنایت
۰/۶۷۹	۰/۷۴۷	۰/۷۴۷	۴۶	

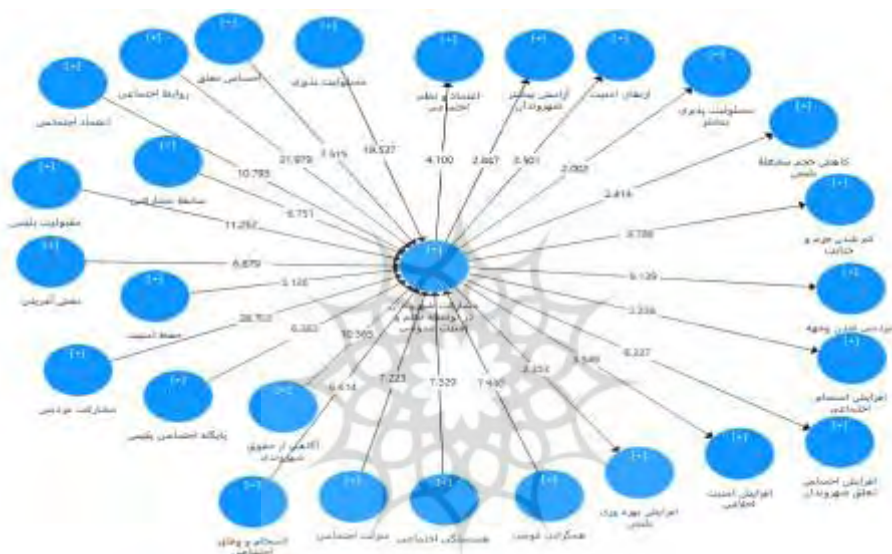
۰/۷۰۰	۰/۸۵۶	۰/۷۸۴	۴۷	مردمی شدن وجهه پلیس
۰/۶۵۵	۰/۷۹۰	۰/۷۹۰	۴۸	
۰/۶۴۸	۰/۸۹۶	۰/۷۱۰	۴۹	افزایش انسجام اجتماعی
۰/۶۶۵	۰/۷۴۲	۰/۷۷۷	۵۰	
۰/۶۱۲	۰/۷۶۰	۰/۷۱۵	۵۱	افزایش احساس تعلق شهروندان
۰/۵۸۱	۰/۸۸۰	۰/۷۸۰	۵۲	
۰/۶۷۴	۰/۷۹۹	۰/۷۹۹	۵۳	افزایش امنیت اخلاقی
۰/۶۹۵	۰/۷۷۷	۰/۷۳۸	۵۴	
۰/۶۷۷	۰/۸۰۲	۰/۷۲۴	۵۵	افزایش بهره‌وری
۰/۶۵۵	۰/۸۹۹	۰/۷۴۹	۵۶	

همانطور که ذکر شد نتایج جدول بالا نشان می‌دهد تمام مقادیر فوق الذکر از حد مطلوب (۰/۷) برای آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی و ۰/۵ برای میانگین واریانس استخراج شده) بالاتر است.



شکل (۱): ضرایب مسیر مدل پژوهش

در شکل (۲) ضرایب مسیر بیانگر شدت رابطه متغیرها است. اعداد روی مسیره‌ها نشان‌دهنده ضریب مسیر، اعداد داخل دوایر برای متغیرهای درون‌زا؛ مقدار ضریب تعیین را نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود تمام ضرایب مسیر این مدل مثبت است، بدین معنی تمامی عوامل موثر بر مشارکت و پیامدهای رابطه مستقیم و معناداری با هم دارند.



شکل ۲) مقادیر آزمون تی (معناداری) مدل پژوهش

در شکل ۳، اعداد مشخص شده بر روی فلش‌ها نشان‌دهنده مقادیر T-value می‌باشد. جهت آزمون فرضیه‌های مدل پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد مقادیر بزرگ‌تر و مساوی قدر مطلق ۱/۹۶، به معنای وجود ارتباط مستقیم بین دو متغیر است.

بحث و نتیجه‌گیری

مشارکت شهروندان و استفاده از ظرفیت خوب آنان به ارتقای نظم و امنیت جامعه کمک خواهد کرد. در سال‌های گذشته مشارکت در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی در سطوح پایین و ابتدایی صورت می‌پذیرفت و این امر موجبات نارضایتی عمومی را از عملکرد

دستگاه‌های امنیتی کشور در پی داشته است؛ لذا به منظور رفع این مشکل و فراهم نمودن بسترهای جلب مشارکت عمومی تمهیداتی به عمل آمد که امکان جلب مشارکت عمومی را بیش از پیش فراهم نموده است. بنابراین مشارکت در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی در جامعه یکی از اهداف دستگاه‌های امنیتی کشور است که باید برنامه‌ریزی مناسبی برای آن انجام شود. استراتژی پلیس، ایجاد نظم و امنیت اجتماعی و تاکتیک فرهنگی، ایثار و از خود گذشتگی برای حفظ امنیت است و باید با این دو ویژگی به فرهنگ‌سازی ادامه حیات دهد. شهروندان نقش موثری در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی جامعه دارند که دستگاه‌های امنیتی کشور باید به آن توجه داشته باشند. باید به دنبال راه حلی گشت تا بتوان از آن طریق، شهروندان را در همکاری با دستگاه‌های امنیتی کشور مشارکت داد. درباره موضوع مشارکت و عوامل موثر بر آن، نظریات متعددی ارائه شده است.

با وجود اهمیتی که بحث مشارکت اعضای شهروندان در ارتقای نظم و امنیت جامعه دارد، تاکنون تحقیقی در زمینه گرایش اعضای شهروند به مشارکت با دستگاه‌های امنیتی کشور صورت نگرفته است. در این تحقیق، سعی داریم ضمن بررسی وضعیت مشارکت شهروند، مهم‌ترین عواملی را که در مشارکت اعضا موثرند، شناسایی کنیم تا با استفاده از آن بتوانیم مشارکت حداکثری شهروندان را در ارتقای نظم و امنیت جامعه به همراه داشته باشیم. نتایج تحقیق حاضر با نظریات فیش باین-ایزن و گروه و همچنین تحقیقات هاگ و رو (۲۰۰۷)، انصاری (۱۳۸۲)، شرافتی پور (۱۳۸۶)، شایگان (۱۳۸۸) و مرادی پردنجانی (۱۳۹۰) که نشان دادند مسئولیت‌پذیری نقش مهمی در مشارکت اجتماعی دارد، همسو و هم جهت بوده و نتایج تحقیقات آن‌ها را تایید می‌کند. نتایج حاصل از تحقیقات مرادی پردنجانی (۱۳۹۰) که نشان داد سابقه مشارکتی، نقش موثری در مشارکت اجتماعی دارد، همسو و هم جهت بوده و نتایج آن را تایید می‌کند. همچنین تحقیقات معروفی و همکاران (۱۳۹۸) نشان دادند احساس تعلق نقش مهمی در مشارکت اجتماعی دارد. موضوع امنیت و مشارکت با پلیس در جامعه شهری اهمیت ویژه‌ای دارد. امروزه با افزایش جوامع شهری و در هم تنیده‌تر شدن آن‌ها، شرایط تامین و برطرف کردن نیازها هم شکلی پیچیده‌تر یافته است. شناخت و کنترل امنیت در شهرها مستلزم نگاه دقیق و همه جانبه ای است تا از طریق آن، بتوان ابعاد گوناگون امنیت را درک و ارتباط‌های پنهان میان آن‌ها را در سطوح مختلف کشف کرد. بدین ترتیب از مهم‌ترین اهداف در فرایند برنامه‌ریزی شهری برای شهر سالم، کاهش جرائم و جنایت‌ها در محیط‌های شهری به ویژه در حومه‌های شهری جدید

است. پژوهش بهرامیان و بهرامیان (۱۳۹۲) درباره احساس امنیت پایدار و نقش همگرایی قومی در آن نشان می‌دهد این متغیر ۲۰/۳ درصد از تغییرات احساس امنیت پایدار را تبیین می‌کند. همچنین بررسی رابطه همگرایی اقوام با ابعاد امنیت پایدار نشان داده است همگرایی قومی بیشترین تاثیر را بر بعد امنیت ملی می‌گذارد؛ بنابراین، همگرایی اقوام از جمله متغیرهای مهمی است که احساس امنیت را تبیین می‌کند و پژوهشگران در پژوهش حاضر نیز به نتایج مشابهی رسیده‌اند که براساس آن افزایش مشارکت افراد در برقراری نظم و امنیت به نسبت بالایی در گرو تقویت روحیه همگرایی بین اقوام ساکن در شهر سمنان است. پژوهشگرانی مانند آدم^۱ (۲۰۰۵) و می‌یر^۲ (۲۰۰۰) در پژوهش‌های جداگانه ای به این نتیجه رسیدند که آموزش حقوق شهروندی سبب قانون‌گرایی افراد خواهد شد. برخی دیگر از پژوهشگران رابطه مشارکت افراد با حقوق شهروندی را بررسی و نتایج مشابهی را کسب کرده‌اند (حاج‌زاده و منصوری، ۱۳۹۲)؛ بنابراین، به نظر می‌رسد بین آگاهی از حقوق شهروندی و مشارکت در نظم و امنیت شهری رابطه‌ای دوسویه برقرار است و این دو مقوله از همدیگر تاثیر مستقیم می‌پذیرند.

از دیگر عوامل مرتبط با مشارکت مردم در برقراری نظم و امنیت، احساس محرومیت نسبی است. با افزایش میزان احساس محرومیت نسبی میزان مشارکت مردم کاهش می‌یابد. بشیریه (۱۳۷۷) بحران همبستگی را عامل تضعیف نظم و ثبات جامعه می‌داند. همچنین مرتون بر این باور است که احساس محرومیت نسبی و فراگیری آن سبب نارضایتی، انحراف و شورش می‌شود. با این تفصیلات باید گفت افرادی که در معرض احساس محرومیت نسبی قرار می‌گیرند، منزوی می‌شوند و با جامعه کمتر احساس همبستگی خواهند داشت و علاقه-ای به تداوم نظم و کمک به ایجاد ثبات در جامعه نخواهند داشت. رستگار خالد و همکاران (۱۳۹۳) در این زمینه به نتایج مشابهی دست یافته‌اند. طبق نتایج آن‌ها، محرومیت نسبی رابطه معکوسی با همبستگی اجتماعی دارد و در نتیجه، موجب بروز ناهنجاری و بی‌ثباتی در جامعه خواهد شد. از سوی دیگر، ضعف نهادهای مدنی در جلب مشارکت مردمی و آگاهی شهروندان از حقوق شهروندی سبب می‌شود ایجاد فضای امن شهری با چالش رو به رو شود. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند توجه متولیان امنیت به متغیرهای بررسی شده می-

^۱ Adam

^۲ Meyer

تواند به بهبود امنیت به ویژه امنیت مشارکتی در فضای شهر کمک شایانی کند. در همین راستا سعی شده است پیشنهادهای کاربردی و عملیاتی ارائه شود تا با همکاری و همفکری شهروندان و نهادهای مرتبط، امنیت فضای شهری ارتقا پیدا کند و شهر سمنان به منزله دیار اقوام و مذاهب امنیت بالاتری داشته باشد و به الگویی جهانی تبدیل شود. با افزایش میزان اعتماد اجتماعی افراد، احساس امنیت اجتماعی آنان نیز بیشتر می‌شود. در سراسر مبادلات و روابط اجتماعی، اعتماد همچون روان کننده‌ای، چرخ‌های کنش اجتماعی را راحت‌تر به حرکت درمی‌آورد. بر این مبنا می‌توان گفت چون اعتماد، تسهیل‌گر روابط اجتماعی است، پس عامل مهمی در تعیین نظم اجتماعی نیز می‌باشد. وجود اعتماد در سطح بین شخصی و اعتماد تعمیم یافته و نیز تعاملات چهره به چهره و سایر تعاملات اجتماعی، فضایی را پدید می‌آورد که فرد می‌تواند با آسودگی خاطر و احساس امنیت شروع به فعالیت نماید. در واقع فقدان اعتماد بین اعضای جامعه، نظم اجتماعی را مختل می‌کند و مانع از جریان صحیح کنش‌های اجتماعی می‌شود. در چنین فضای اجتماعی فرد احساس خطر، ناامنی، ترس و وحشت می‌کند و فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی فضایی ناامن برای فرد بوجود می‌آورند. در صورت وجود اعتماد میان افراد و اجتماعات، روابط میان اعضای خانواده، دوستان، همسایگان، همکاران و به طور کلی اعضای جامعه، روابطی مؤثرتر خواهد بود. درحالی که عدم وجود اعتماد با رفتارهایی چون اعمال خشونت، جرم و... همراه است. اعتماد در تمام کنش‌های انسان، به خصوص در کنش‌هایی که جهت‌گیری معطوف به آینده دارند، نمود پیدا می‌کند.

با توجه به نتایج به دست آمده از تحقیق، پیشنهادهای راهبردی زیر به منظور جلب مشارکت شهروندان در ارتقای نظم و امنیت عمومی قابل عرصه است.

۱. تشویق شهروندان به انجام فعالیت‌های مشارکتی در قالب تهیه فیلم‌ها، بروشورها، برنامه‌های تلویزیونی، سخنرانی‌ها، کارگاه‌های آموزشی و...

۲. افزایش حس تعهد و مسئولیت‌پذیری

۳. افزایش احساس رضایتمندی از خدمات و عملکرد دستگاه‌های تامین‌کننده نظم و

امنیت

۴. ارتقای اعتماد اجتماعی

۵. افزایش حس تعلق شهروندان به محل سکونت خود
۶. افزایش آموزش‌های مشارکتی
۷. بهره‌گیری از رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی (تلویزیون، مطبوعات و ...) در فعالیت‌های مشارکتی
- اگرچه یافته‌های مطالعه حاضر، بینشی قابل توجه در رابطه با مضامین مشارکت شهروندان در توسعه نظم و امنیت ارائه می‌دهند، اما از چند محدودیت نیز برخوردارند:
- دشواری دسترسی به متخصصان حوزه نظم و امنیت عمومی سمنان به دلیل مشغله‌های کاری و کمبود زمان برای انجام مصاحبه
- امکان عدم بیان همه تجارب و نظرات شخصی متخصصان مورد مصاحبه به دلیل خودسانسوری و ترس از افشاء اطلاعات
- محدودیت تعمیم نتایج به کل کشور نیز به عنوان آخرین محدودیت پژوهش به شمار می‌رود و ممکن است در برخی از مناطق دیگر کشور، به عنوان مثال کلان شهرها به دلیل شرایط متفاوت، موانع برای مشارکت شهروندان نیز تا حدودی متفاوت باشد.

منابع

- احمدی، یعقوب. محمدی، امید. خالدیان، محمد. (۱۳۹۶). مؤلفه‌های اجتماعی- فرهنگی و مشارکت محوری مردم و پلیس. فصلنامه انتظام اجتماعی. ۹(۲)، ۱۲۹-۱۵۰.
- آدینه‌وند، سلمان و غنی فتحی، طارق. ۱۳۹۴، حقوق متقابل مردم و نیروی انتظامی، چالش‌ها و راهکارها. فصلنامه مطالعات علوم اجتماعی، دوره: ۱، شماره: ۱
- انصاری، حمید (۱۳۸۲). عوامل مؤثر بر مشارکت مردم در امور مربوط به ناجا در شهرستان تهران، مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، تهران، معاونت اجتماعی ناجا
- بیات، بهرام. شرافتی پور، جعفر و عبدی نرگس. (۱۳۸۷). پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور. تهران: معاونت اجتماعی ناجا. ۱۵۱-۱۵۰.
- عبدی، رمضانعلی. کاشف، حمیدرضا. (۱۳۹۴). بررسی راهکارهای توسعه مشارکت مردم با ناجا در طرح ارتقای امنیت اجتماعی. فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی. ۳۹۴(۴۴)، ۳۹-۵۵.

- محمدی، تلوار (۱۳۹۸). بررسی جایگاه مشارکت شهروندان شهر سمنان در امنیت پایدار باگذری در نظام حقوقی ایران، فصلنامه دانش انتظامی کردستان، سال ۹، شماره ۳، ۵۸-۳۹
- مرادی پردنجانی، حجت اله. مطلبی، ساناز. (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر در مشارکت اعضای بسیج در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی جامعه (مورد مطالعه استان چهارمحال و بختیاری). مطالعات راهبردی بسیج. ۱۷(۶۴)، ۸۷-۹۶.
- مرادی، علی. (۱۳۹۶). مطالعه بررسی نقش مشارکت شهروندان در تأمین احساس امنیت اجتماعی. فصلنامه انتظام اجتماعی. ۹(۴)، ۱۳۹-۱۶۶.
- معروفی، محسن. خانی، اسعد. هزار جریبی، جعفر. (۱۳۹۷). بررسی مشارکت شهروندان در برقراری نظم و امنیت شهری و عوامل مرتبط با آن نمونه موردی: شهر ارومیه. پژوهش های راهبردی مسائل اجتماعی ایران. ۷(۳)، ۱۷-۳۲.
- موسوی، سیدرحیم، دوستی، کریم. (۱۳۹۷). اعتماد اجتماعی مؤثر بر رویه‌ای شدن مشارکت مردم در توسعه منطقه ایلام. فصلنامه علمی فرهنگ ایلام، ۱۹(۶۰.۶۱)، ۲۰۷-۲۳۰.
- نیازی، محسن. سهرابزاده، مهران. شفائی مقدم الهام. (۱۳۹۲). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت شهروندان با پلیس (مورد مطالعه: شهروندان شهرستان کاشان در سال ۱۳۹۰). فصلنامه مطالعات جامعه شناختی شهری. ۳(۸)، ۳۱-۵۸.
- هاشمی، سیدیوسف (۱۳۹۹). احساس امنیت در بین شهروندان مناطق مرزی مطالعه موردی: شهر رشت، پژوهش نامه مطالعات مرزی، ۸(۲۸)، ۵۹-۴۷.

Arrington, R. (۲۰۰۶) *Crime Prevention: The Law Enforcement Officer's Practical Guide*. Burlington: Jones & Bartlett Learning.

Choi, K. Lee, J. & Chun, Y. (۲۰۱۴) "Why Do Citizens Participate in Community Crime Prevention Activities?" *Revijaza Kriminalistiko in Kriminologijo*, ۶۵ (۴): ۲۸۷-۲۹۸.

Cohen, J. (۱۹۸۸). *Statistical power analysis for the behavioral science*, ۲nd ed. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

colvin ,C.A ,& goh , A. (۲۰۰۶). *elements underlying community policing .police practice and research , vol . ۷.no. ۱.*

Easton, M. V. & Ryckeghem, D. (۲۰۱۲) "Reflections on Community Policing and Citizen Participation." *Social Conflicts, Citizens and Policing. Governance of Security Research Papers Series*, ۶: ۱۵-۳۰.

Fainstein, E., & De Vries, W. T. (۲۰۱۸). Indicators for measuring spatial justice and land tenure security for poor and low income urban dwellers. *Land*, 7(۳), ۸۴.

Laurutenaite, M. (۲۰۰۴). Lithuania on the way, Ingo Smalinskaite,algirdas Reslands.

Marie, S. & Jerry, R. (۲۰۱۸). Community policing: A descriptive overview. Australian institute criminology. p.۶

Marquart, M. K. (۲۰۱۲) "Participatory Security: Citizen Security, Participation and the Inequities of Citizenship in Urban Peru." *Bulletin of Latin American Research*, ۳۱ (۲): ۱۷۴-۱۸۹.

Zare-had, T., Fridgen, G., & Wederhake, L. (۲۰۱۶). A privacy preserving approach to collaborative systemic risk identification: the use-case of supply chain networks. *Security and Communication Networks*, 2018.



A Study of Citizen's Participation in the Development of Public Order and Security (Case of Study: Citizens of Semnan)

Authors

mohsen eynali, Seyed Abbas Ebrahimi

Abstract

In recent years, the attention of the police force of the Islamic Republic to the issue of public participation in security has increased. Undoubtedly, the cooperation and participation of citizens is needed for the continuation and success of the plans and missions of this institution. The present study seeks to achieve the obstacles, effective factors, strategies and consequences of citizen participation in the development of public order and security in the city of Semnan. The present study is exploratory (seeking to construct concepts, patterns and frameworks). In terms of orientation, fundamental, in terms of research philosophy, interpretation and its main strategy is also content analysis. The present study is based on a mixed approach (qualitative and quantitative) and combines two methods of content analysis and structural equation modeling. The statistical population is in the qualitative part of all specialists and experts in the field of order and security that using targeted or judgmental sampling method, ۱۷ people and in a quantitative part where all citizens were over ۱۸ years old, using simple random sampling method and formula Cochran ۳۸۴ people were selected as the statistical sample of the study. Data analysis was performed by theme analysis and after analyzing the interviews and open and pivotal coding of the interview text, ۳۷ main themes as obstacles, ۲۸ themes as effective factors, ۲۲ themes as solutions and ۲۰ themes as The title of the consequences and results of citizens' participation in the development of public order and security in the city of Semnan were identified.

Keywords: Participation, development of order and security, police force, citizens of Semnan.